

Українському Народному Союзові 75 років!

Посп. Лисогір

ЗГАДУЮЧИ МИНУЛЕ, ДИВИМОСЬ У МАЙБУТНЄ

„Грядучі покоління, які народяться на вільній землі, будуть дякувати і теплим, нелукавим словом згадувати нас”. Так твердила „Свобода” 1 листопада 1893 року, коли закликала українських імігрантів створити свою власну національну організацію. Напередодні 75-ліття Українського Народного Союзу, 22 лютого 1969 року, читачі „Свободи” й „Українського Тижневика”, однаково в цій праці, як і закордоном, можуть у повній згоді, в глибокому переконанні сказати: „Амінь! Так, це справді діється”.

Пророцтво і, без сумніву, сентиментальне бажання нашого славетного піонера-духовника й засновника-редактора „Свободи”, отця Григорія Грушкі, здійснилося більше, як сто відсотків. У цьому 75-літньому ювілейному році Союзу наші серця насправді переполюють вірністю супроти нього і його талановитих організаторів. Їх глибока турбота за добробут своїх земляків вилилася у практичне розуміння позитивних економічних та адміністративних принципів, стосовних у братській організації, і довела до створення установи, що не має собі рівної в аналах американської та української історії.

Дивлячись нині на цю українську закорську твердиню та прославляючи її, як батька всього українського громадського життя в Америці, бачимо, що Союз в багатьох відношеннях пере

ривіє найсміливіші сподівання своїх засновників. Діючи в перших своїх роках більше ніж обмеженими силами, Союз відбив аперто усі атаки і зневаги збоку ворогів і в тому самому часі поволі, але аперто спростовував непорозуміння, що провадили збоку прихильців. У висліді сьогодні немає вже найменшого сумніву у тих, які цінають нас і навчилися, — хто ми такі і що собою являємо, як національна спільнота.

Реєстр осягів і заслуг Українського Народного Союзу, що принесли користь українському народові, довгий і імпозантний. І подвійно важливий той дух, що ним були сповнені всі його дії. Від найпершого початку — єдність і спільність були для нього євангельською правдою. Співпраця і братерство були привичними засадами у щоденній праці. Ціло було — створити краще життя в найкоротіший час, зібравши таланти й засоби для спільного добра.

Головний натиск покладено на освіту, допомогу сиротам, вдовам і потребувачам, на деморалізоване й надійне братське забезпечення на шляху для своїх членів. Доцільно згодом була програма для всієї країни підбадьорувала, сприяла та започаткувала релігійні, патріотичні і культурні почини, які задовольняли щоденні духовні національні й естетичні потреби (Продовження на стор. 5-й)

ПАНІ ПАТРИЦІЯ РАЙЛІ ГІТТ, АСИСТЕНТ СЕКРЕТАРЯ ЗДОРОВ'Я І ВИХОВАННЯ ПРОМОВЛЯТИМЕ НА БЕНКЕТІ УНС В НЬО ЙОРКУ 22-ГО ЛЮТОГО

Вашингтон. — Пані Патриція Райлі Гітт, асистент Секретаря Здоров'я, Виховання і Добродійності, репрезентуватиме Уряд ЗСА та виступить з промовою на Ювілейному Бенкеті у 75-річчя Українського Народного Союзу, що відбудеться в Нью-Йорку в суботу, 22-го лютого, о год. 7-й ввечері в готелі Коммодор. Пані Гітт є жінкою на найвищому державному становищі. Вона була заступником президента Крайового Комітету за Ніксона-Еггін під час муніципальної виборчої кампанії, Пані Марія Душник, заступниця головного президента УНСоюзу, була в Дорадчому Комітеті цього Комітету. Як уже інформовано, промовцем на цьому Бенкеті, крім пані Гітт, буде сенатор Канади проф. Павло Юзик. Вступне слово скаже головний президент УНС Посп. Лисогір, а заключне слово матиме почесний член Головного Уряду УНС Роман Слободян.

„ПОЖЕЖІ В АРХІВАХ УКРАЇНИ ВИЙЛІКАЮТЬ ПОДОЗРІННЯ, ЩО ВОНИ БУЛИ ЗАПЛЯНОВАНІ” — ПИШЕ „НЬО ЙОРК ТАЙМС”

Нью-Йорк. — „Найперше був анбух — потім пожежа. Історичні колекції українських і жидівських архівних матеріалів були знищені внаслідок пожежі, що охопила бібліотеку в монастирі 17-го сторіччя в Києві, — стверджує „Совєтська Україна”. — пише у великому репортажі, надрукованому в „Нью Йорк Таймс” з 20 лютого ц. р. відомий американський журналіст Пітер Гроз. Нагадує, в'язуючи в далішому до повідомлень, поданих уже Пресою Службою УГВР і надрукованих у „Свободі” з 7 лютого ц. р. та в інших українських газетах, про спалення вночі 26 липня 1968 року Георгіївського Собору у Видубецькому монастирі з цінними бібліотечними колекціями славістики й го-райськ. Пітер Гроз виявляє,

що дивним збігом обставин тієї ж самої ночі 26 листопада тесничний огонь поїняв Велику Синагогу в українському портовому місті Одесі, знищуючи також її бібліотеку з старовинними архівними і книжковими колекціями. У зв'язку з обома цими пожежами автор репортажу пригадує велику пожежу в травні 1964 року в Публічній Державній Бібліотеці Академії Наук УРСР, внаслідок якої згоріло 600 тисяч книжок з важливих бібліотечних фондів, головне українські. Докладних даних про те, які саме архівні фонди й бібліотечні фонди були знищені в листопаді 1968 року під час обох пожеж і в київському Видубецькому Монастирі і в Одеській Великій Синагозі, поки що немає.

У ПОШАНІ ДО ПІОНЕРІВ — ЛИЦЕМ ДО МОЛОДІ!

ПРОГЛОШЕННЯ І ЗАКЛИК ГОЛОВНОГО ЕКЗЕКУТИВНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Цього Року Божого 1969-го, а День Батька З'єднаних Штатів Америки Юрія Вашингтона 22-го лютого, сповнилося 75 років з того часу, як у вуглекопському пенсильванському містечку Шамонкі створено таке „всенародне об'єднання, до якого кожний український переселенець, який він не походив би і де б він не жив, міг належати”. — Український Народний Союз. Заснували цю першу в Новому Світі країну українську забезпечено-допомогову та суспільно-громадську установу наші священники-піонери та горстка свідомих робітників-переселенців з головною метою: організувати всі наші людські духові і матеріальні ресурси на допомогу самим собі в Новому Світі та своєму українському народові на Рідній Землі в його змаганнях до волі і незалежності.

Повний 75 років виконує Український Народний Союз це своє завдання, ставши угодним каменем, на якому збудовано ту величну будівлю, що її називаємо Українською Спільнотою в З'єднаних Штатах Америки і в Канаді. Завдяки започаткованій створенням Українського Народного Союзу організованості та спільними зусиллями Північно-Американський континент від Арктики в Канаді по Мексиканську затоку на півдні, від Атлантику на сході по Північний захід покритий густою мережею українських парафій і громад, українських церков, шкіл і народних домі, а творчий ум і трудящі руки кількох українських генерацій створили неогінні духові й матеріальні цінності, дали замінний вклад у багатобачну розбудову своїх прибраних батьківщин, З'єднаних Штатів Америки і Канади, внесли поважний вклад у змагання українського народу на Рідній Землі.

У першому повідомленні про створення Українського Народного Союзу сказано, що „важливий крок зроблено, Український Народний Союз уже створено, український нарід воскрес в Америці”. Історія потверджує ці слова. Тим о й 75-літній ювілей Українського Народного Союзу є рівночасно і ювілей організації Американської і Канадської України. Мавши це на увазі та однім проголошуючи 1969-й рік

ЮВІЛЕЙНИМ РОКОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ,

закликаємо його багатотисячне членство підняти цей Ювілей згідно з найкращими традиціями нашої установи, додатковими і збільшеними зусиллями для:

- Скріплення і дальшої розбудови наших Українських Католицької і Православної Церков та Євангельських Церковних Згромаджень;
- Дальшої розбудови і росту наших центральних крайових репрезентацій, Українського Конгресового Комітету Америки і Комітету Українців Канади та створеної недавно надбудови — Світового Конгресу Вільних Українців, як і всіх наших народних, професійних, наукових, суспільно-громадських, жіночих, економічних харитативних й інших установ і організацій, а зокрема організацій нашої молоді і нашого шкільництва;
- Закріплення духового зв'язку з нашим українським народом на Рідній Землі та ще більшої і видатнішої допомоги в його героїчних змаганнях до волі і незалежності!

У своєму першому заклику до створення Українського Народного Союзу його основоположники висловили надію, що коли „для думки та мисль втілюється в діло, то грядучі покоління, які народяться на вільній землі, будуть дякувати і тихим, нелукавим словом згадувати нас, і ми могли заквітчати квітами, політими стьозами радості і відячності”.

З нагоди теперішнього Ювілею 75-річчя ми віддамо найкращу і найбільшу пошану нашим піонерам-основоположникам, як докладемо нових зусиль для здійснення їхнього заповіту: об'єднання всіх українців Нового Світу, звідки вони не походили б і де б вони не жили, в організовані ряди Українського Народного Союзу, цієї справжньої Української Заморської Твердині!

Наші основоположники створили Український Народний Союз з думкою про майбутнє, про ті генерації, що прийдуть по них. Тож і ми відзначаючи 75-літній Ювілей цієї установи, віддаємо всю пошану її піонерам-основоположникам та звернімося лицем до нашої молоді, нашого майбутнього!

Закликаємо всі Відділи Українського Народного Союзу в ЗСА і в Канаді та всі їхні Окружні Комітети, щоб під цим гаслом: У ПОШАНІ ДО ПІОНЕРІВ — ЛИЦЕМ ДО МОЛОДІ! — вже тепер зацілювали, спільно з усіма іншими місцевими українськими організаціями і установами, підготували до відповідного відзначення цього Великого Ювілею Американської і Канадської України впродовж цього ювілейного року!

Джерсі Сіті, Н. Дж., 2-го січня 1969-го року.

ГОЛОВНИЙ ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Ярослав Падох

ЗАПОВІТ, ЯКИЙ ЖДЕ НА ЗДІЙСНЕННЯ 75 ЛІТ

Дня 15-го вересня 1893 року в Джерсі Сіті появився перше число „Свободи”, а п'ять місяців згодом, 22-го лютого, 1894 року в Шамонкі постав Український Народний Союз. Були це перші ластівки нової національної організованості на красу міру та національної еманіпаторії безімної або чужоїмній громади емігрантів і рідних займанщин України.

На прикладі Українського Народного Союзу і його органу повторилася євангельська історія: на початку було слово, друковане слово української газети, а з нього народилося діло: перша загальна організація українських емігрантів, а згодом їхніх нащадків, які народжувалися на цій землі. Важко повністю оцінити й не можливо перецінити історичне значення цих двох починів. Вони започаткували історичну добу українців в Америці й Канаді. Хоч надовго до них тисячі наших земляків прибували до цих країв і своїм трупом й потом будували їх силу і безприкладну майбутність; хоч українські прізвища записані вже в реєстрі славного „Мейфлавера” при самому народженні нової доби цієї землі, то без цієї газети та своєї організації вони жили життям безімних іванів і труди їх рух ішли на рахунок не їх і їх батьківщини, але нерідко тих, які її поновили, а їх самих приволокли з неї емігрувати. Своя газета та своя організація провели, за словами дослідників нашого життя в Америці, національне самовизначення української закорської громади.

„Свобода” від самого початку поставила собі за головне завдання утворення загальної національної установи в межах якої знайшлися би всі американські українці для взаємодопомоги та допомоги рідному краю. В її четвертому числі, що появилася з датою 1-го листопада 1893 року, в заголовній статті п. н. „Нам треба народної організації” з'ясовано програму газети та нею пропорованої організації:

„Як для риби потрібна вода, як для птаха крила, як для спрагненого напивою, як голодному хліб, як, на-кінці, кожному з нас потрібне повітря, так само для нас, тут розсіяних українців, треба народної організації”. „Враї, добровільні виванці з рідного краю, з власної батьківщини, з-під рідної стріхи! Лучіше, скупуймося, однаймося і так пізнаємо один одного, пізнаємо нашу бід, нашу нужду, наші хоби, наші недатки; обміняємося думками-думками, один одному відкривемо своє серце і спільно разом на чужині порадиємо про свою бід, відженемо її від себе спільними силами!”

„Гей, браття! Вставаймо, уже час і нам взятися до роботи; не засипляймо дорогого часу; протримо очі та подивімося, як то інші народи, тримаючись разом, наважилися багато для своєї бід, відженемо її від себе спільними силами!”

„Гей, браття! Вставаймо, уже час і нам взятися до роботи; не засипляймо дорогого часу; протримо очі та подивімося, як то інші народи, тримаючись разом, наважилися багато для своєї бід, відженемо її від себе спільними силами!”

ГЕНЕРАЛ МИКОЛА КАПУСТЯНСЬКИЙ ПОМЕР У МІНХЕНІ НА 90 Р. ЖИТТЯ

Мюнхен. — Ген. шт. ген. генеральним квартирмейстером та начальником Оперативного відділу Дієвої Армії УНР, в штабі Головного Отамана в ранзі генерал-хорунжого. На еміграції жив довго, помер тут в середу 19 лютого о год. 1:15 по пол. європейського часу. Похоронили його в місті Мюнхені 24 лютого ц. р.

Генерал Микола Капустянский — визначна постать не тільки українських визвольних змагань 1917-20 р.р., але й пізніших часів. Народився 30 березня 1879 року в селі Чумаків, недалеко історичної Хортиці, як син священника. Вихований в козацькій традиції, змалку мав замишляння до війська, якому присвятив все своє життя. Військову службу в російській армії почав від рядовика. Як підпоручник скінчив старшинську піхотну школу в Одесі в 1904 р., брав участь у російсько-японській війні, у 1909 році вступив до Військової Академії ген. штабу в Петербурзі, яку закінчив в три роки пізніше з ступнем сотника (капітана). Коли вибухла революція в 1917 р. — він вже був підполковником генерального штабу і власником багатьох високих відзначень. В червні 1917 року зголосився на службу українській державі. Був делегатом на 3-ій Військовій з'їзді в Києві. Був начальником штабу в Першому корпусі ген. П. Скоропадського, генеральним квартирмейстером та начальником Оперативного відділу Дієвої Армії УНР, в штабі Головного Отамана в ранзі генерал-хорунжого. На еміграції жив довго, помер тут в середу 19 лютого о год. 1:15 по пол. європейського часу. Похоронили його в місті Мюнхені 24 лютого ц. р.

В. ДИОН

ЮВІЛЕЙНІ ДУМКИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОСТУ УНСОЮЗУ В КАНАДІ

1

- Закінчуючи 75-річні ювілейні свята, у "Свободі", вступаємо в більш величчі і ширші 75-річні свята — довгих і плідних, хоч нелегких, років праці однієї з найстаріших і найбільш заслужених для української спільноти суспільно-громадської та братської — допомогової "заморської твердині", — Українського Народного Союзу, який також популярно у США і Канаді називаємо "Ватко-Союз".

Славий діамантовий ювілей, який у цьому році буде відзначувати українське суспільство у ЗСА і Канаді, під Почесним Протекторатом Ювілейного Комітету з найвищих чинів і представників наших українських церков, громадських і наукових установ, з представниками політичного світу обох держав, губернаторами штатів ЗСА та провінцій Канади, сенаторів, послів, очолений Першою леді України Катериною Мухомеєвою, Катериною Церковною, великим Ісповідником Віри Іх Блаженством Верховним Архієпископом Кардиналом Кир Іосифом, буде великою та дійсно небуденною подією. Вже сам склад Ювілейного Комітету та залучені до організації заходи свідчать про величезну увагу, яку з боку української діаспори в Канаді та США, а також з боку української діаспори в Україні, буде приділено цьому великому ювілейному заходу.

лютий в ЗСА і Канаді, а я б
давав, що це великий юві-
лей немирущості сили і ду-
ха генія українського наро-
ду. Бо так як там, на рідних
землях, „на рідній не своїй
землі“, у невідрадинх тяж-
ких обставинах національ-
ного і соціального понево-
лення, народ наш живе, бо-
реться і діє, так і тут, тому-
ж 75 років, перші наші посе-
лення, адані виключно на
ласку своєї долі, без матері-
яльних засобів і великого
знання, без зовнішньої
внутрішньої допомоги, зате-
ли у вільних обставинах
успіли до спільної праці, „як-
що з неюди нас вярве“, і ство-
рили те, чим можемо сьогодні
ні хвалитися і бути горди-
ми! Бо хоч „медом і моло-
ком“ текуча наша чудова У-
країна, хоч Всевишній наді-
лив її багатством і красою
то невідрадині її тяжкі полі-
тичні обставини на протязі
двох століть ніяк не спри-
яли нашому народові стати
господарем своєї землі, „ха-
чаймо домогити“. Нашим
„добри сусідоякни“ ніколи
не цуралися краси і багат-
ства нашої землиці, завола-
ди свої там порядки, держу-
чи наріп в лухойів і матері-

на: австрійків, руських галишників, мадярів, рузунів, волинників і багатьох інших, шукали вони щастя-долі у обох Північній і Полудневій Америках. Залишаючи свою рідну землю, що могла вони взяти з собою? Не валяти багатства, не мали великих знань, а навіть належною скристалізованого свого національного „я“, без ніякої охорони своїми державами, без відповідного числа своїх духовних і національних провідників, словом, зрані в ласку долі їхали в незнане, у чужі далекі краї. Не легко все це їм приходило, але велика сила волі перемогла всі труднощі. Однак, взяли вони, ті наші перші піонери, найцінніші скарби, що мейнули у їх серцях і душах — любов до рідної церкви і віри, любов до всього, що своє, що рідне, хоч тоді воно проявлялося у них не може тільки пієвсвідомо, витиснене п'ятном чужого поневолення. Хоч були вони обставинами, тяжкі і нелегкі, однак подих волі, зробиш своє. Рідкісні молитовники, Маркіанова „Русалка Дністрівська“ та, зокрема, Тарасів „Кобзар“ були для них літературою, з якої спалахнуло вогонь сили неамірушності українського духа. І сталося знов, як у багатьох члесах нашої історії, коли були певневолення і чорна руїна, нарід поневолення, таємний, затурканий, залишений своєю провідною вествою, яка пішла до чужих, а з народи залишилися тільки „хлоп і поп“, так і тут, з'являються одиниці священників-місіонари. Вони, немов перші апостоли, з відданістю і посвятною стають до праці. Яку? Як народ, живуть з ним, журяться і радіють, провадять його. Першими стають о. Г. Грушка у ЗСА, о. Дмитрій в Канаді, а за ними й інші. В 1893 році по'являється перше число „Свободи“, яке майже ручно складає о. Грушка із своїми кількома одбудувачами. Він сам його пише, сам друкує, розмістить, а в газеті закликає братів Русинів стати свідомими свого завдання, підняти синями братів своїх. Національна свідомість, праця, єдність, допомога брат-ратів і Ватківщині — це ідеали, що впали на здоровий і родючий ґрунт і не тільки що видали величкі плоди, але, поборонивши все, перетривали досі. На засадах братерської допомоги, організованої єдності рік пізніше, 22 лютого 1894 р., постане Руський Народний Союз, що немов наша „Простота“ на рідних землях, зокрема у ЗСА, перебірає всебічну працю для народу.

ПЕРШИЙ В СЕРЦЯХ мешканців цього краю. Це Юрій Вашингтон. Про це знає найменша дитина в Америці. Це відчують навіть ті, що внімали грубі томи книжок, щоб ними доказати, що Вашингтон був надія цілого зграйного людючого, усіма її добримми прикметами і недостатками, якою тільки чистий припадок дав нагоду зібитися і навіть перше місце в історії Злучених Держав Америки. Із того, що було б докати і інші, котиб були бразили місце Юрія Вашингтона, не знати. Зате з ясністю, що Юрій Вашингтон видержав у важких моментах на становищі, що невдачі не збивали з нього віри в остаточну перемогу, а напавки, що кожній невдачі він завжди мав ще настільки духовної сили, щоб наново організувати розпорознені і розбиті сили і планово планувати новий наступ, нову боротьбу. Завдяки тим прикметам він остаточно одніє перемогу, а американський нарід дістав таким чином змогу бути господарем цього краю, ним по своєму радити і його для себе самого використовувати. Між тими, що до цього змагали і собою для цього осягу жертвували, призначено перше місце Ю-рієві Вашингтону. І тому названо його Батьком цього краю.

Так склалося, що тому 45 років у той день, коли святкували свято народин Батька Краю, народився на американській землі Український Народний Союз. Та організація ще живе. Вона ще далі розвивається і росте в силу. Вона ще не закінчила своєї діяльності. І ще не сповнила усіх своїх завдань. Але вже є dokonаним фактом, що поставила українську імміграцію в Америці на здорові й сильні ноги. Вона врятувала п' національне життя, живши на протяж десятків років довгу і затьмучу боротьбу з темнотою, національною несвідомістю і байдужістю, і з ворогами нашої нації, що задавали їй тут тяжкі удари від самих перших початків нашої імміграції. Український Народний Союз врятував українську душу в нашій країні. Не дав її врятувати ворогам і темноті. А врятувавши її, заставив її ще працювати собою жертвуючи для великої ідеї визволення Рідного Краю з неволі. І за це названо У. Н. Союз уже давно — Батьком. Не зроблено цього штучно, під примусом, наслідком якоїсь агітації чи якоїсь ухвали. Ця назва повсталала так природно як природно родиться у нас народна пісня. У старім краю стала таким способом „Просвіта” — Матір’ю. А тут, за подібні заслуги для нашого народу, став У.Н. Союз — Батьком. І в Ріднім Краю є многи інші заслужені інституції. Але одна тільки з них дістала той пошановок, що зістала „Матір’ю” українського організованого життя. Так є і з українським Народним Союзом. І тут в Америці маємо інші заслужені організації. Та У. Н. Союз займає щодо заслуг цілком окреме місце хочби тому, що він перший вніс в наше народне життя — Українську ідею. Ту саму, якій так вірно й досі служити.

Фотостатична копія написаної д-ром Лукою Мишугою редакційної статті в „Свободі” з 21-го лютого 1939-го року знаходи 45-річчя Українського Народного Союзу. Фотостатичну копію зроблено новопридбаним апаратом „Свободи” з мікрофільму й річника з 1939-го року.

Київ. — Чотири мільйони томів російських, українських та деяких ін. книжок зберігається в надзвичайно переповненому приміщенні Бібліотеки ім. Корольонка майже в центрі Харкова, будинок якої було збудовано ще в 1901 році... Нових надходжень... і їх зберігання... міст замалий" та що для реалізації плану потрібна допомога різних установ, у тому й так як міністерства культури УССР. Директор бібліотеки розповів докладно про розбудову, про залпання площу; тощо, не згадуючи нічого про протипожежні заходи... забезпечення...

**НІКСОН ПРИЙМАТИМЕ
ДЕЛЕГАЦІЮ ПРИВАТНИХ
ГРОМАДЯН З ЄВРОПИ**

Вашингтон. — Президент Річард М. Ніксон, який у найближчий тиждень перебуватиме в 5 столицях Західної Європи, прийматиме там також групу приватних громадян, що їх анбором займається тамошні американські амбасди. Кожна з цих груп матиме 15-20 осіб.

Вашингтон. — Президент Річард М. Ніксон, який у найбільшій тиждень перебуватиме в 5 столицях Західної Європи, прийматиме там також групи приватних громадян, що їх вибором займуться також американські амбасди. Кожна з цих груп матиме 15-20 осіб.

що багатьох наших людей хоч і з тяжким болем серця, використовували кожну нагоду шукати кращої долі ген далеко за морями, у незаних далеких краях. Горем прибиті, гнані лихою долею, національно розбиті, переділені чужими границями з різними означеннями

Зробивши бодай коротеньку аналізу початкових заłożeń „Свободи” і УНС та врахувавши, що у ювілейні святакування входимо підкріпимо, „У пошані піонерів — лицем до молоді”, хочемо не тільки згадати, але і вистворити та закріпити вели-

Ці короткі описи є тільки одним із численних доказів тієї рідкісної ролі, яку відігравав Український Народний Союз вже в першому десятиріччі свого існування не тільки для американських українців, але й для українського народу та його змагаль.

Потверджуваче ще одна подія, зв'язана з цим першим, 10-літнім ювілеєм Українського Народного Союзу. Крім урочистих святкувань під час ювілейної конференції, на її передодні появилася ще й ювілейне число його офіційного органу, „Свобода”. Це перше „ювілейне число” тоді ще тяжілоє висика „Свобода” появилася Українського Народного Союзу, „Свобода” являлася й фактично була його органом, хоч щойно в 1908 році перейшла на його власність. „Ювілейне число”, про яке мова, може послужити класичним прикладом того помешту, що його завжди становила „Свобода” через омеєн між українцями на рідній землі і в Америці. Воно

складається з двох головних частин, що становлять одну цілість. Перша частина — це „Красів Русини заморськими Братам“, як відмічено великими літерами в заголовку цієї частини, і друга частина, яка вже так виразно не вирізнена, але яку смислово можна, вживаючи тодішньої термінології, назвати: „Заморські Русини своїм Братом у Краю“.

Ситуацію, обставини й на-
году виласно надрукована
в тому ж числі редакційна
стаття. В цій статті, що має
заголовок „СВЯТО СОЮЗА
І СВОБОДИ“, написано:

Нинішнє число „Свободи“ видали ми на пам'ятку 10-літнього ювілею нашої часописи і одинокої народної організації взаємної помочі в Америці. Руського Народного Союзу. Одинокої, кажемо, бо хотия в Америці існують другі організації, але вони не суть чисто народно-русини. Вони зовуть себе не русинами, але „руськими“, се є московськими, та роблять ріжницю між русинами задля їх віри... Такі організації жажден свідомі русини з українських слів заохоти. А сини, що відізналися на наш час, дали доказ, що їм не байдужа доля русинів в Америці, що вони інтересуються нашим життям і тим, що ми робимо. Нехай же це буде наукою для нас, американських русинів, щоби яки ми цікавилися життям нашого рідного краю. Нехай буде заохотою до приїзду в рідного народу.

Того народу, котрий нині розшатований і поневолений; котрого дітей ділять

від себе високі гори, широкі ріки, а то й глибоке море, але котрий поміно зусилля всіх своїх ворогів не завер, а живе, почуває свою єдність, свою силу.

Тепер ви рухастесь, про-
бле, чи моїні ще окопи. І не-
давеки вже той час, коли
ви почує в собі таку силу,
що зловить важкі кайдани
і ворогів своїх у порох розі-
б'є.

І вийде на волю свободний, веселий.
І збудус свою власну Хату.

А в тій Хаті не царі, не
папи будуть пакувати, а і-
сторичні постаті, як Іван
Франко, Панас Мирний, Іван
Нечуй - Левицький, Михай-
ло Коцюбинський, Борис
Грінченко, Микола Лисенко,
Модест Левицький, Олена

А щоби се свято чим скорше наспіло, мусимо і ми, американські русини, приложити до загальної праці наших земляків:

Тож, позір Родимці!
В дні нашого американського руско - народного свята складім обіт: працювати безпину для добра нашої славної нації, щоб чим скоріше святкуватц свято неза-

ленко, Михайло Павлик, Микола Вороний, Свєгенія Ярошинська, Михайло Лозинський.

Другу частину цієї ювілейної „Свободи” становлять

головно повідомлення про ювілейну восьму конвенцію УНСоюзу. І ювілейне число „Свободи“, і конвенції УНСоюзу стояли всеціло під знаком тієї духової єдності американських українців із своєю матірком — Україною та українським народом, якій справді не ділять жадні кордони. Характеристикою цього можуть послужити гасла, що ними попереджено конвенційні повідомлення: „Слава Ювілейній Восьмій Конвенції Руського Народного Союзу! Радьте розумно над добром Руського Народного Союзу та русько-американськими справами взагалі! Нехай Ваші збори стануть епохою в розвитку Американської Руси! Нехай жипоть Головні Урядники і Поважані Делегати! Нехай жипоть всі члени Руського Народного Союзу і авесь Руський Народ! Най пропадє незгоди проклїта мара... Ще не амерла Україна!“ (з книжки А. Драгани: „УНС у минулому і сучасному“).

Маріян Курочка

